

Küry Klára szeptemberben énekelni fog Szegeden.

Karlsbad, július 14. A szlovenszói Jockey Klub minden másnap lövés-senyt rendez és a versenyen nem lehet megállapítani, hogy nyár, vagy tél van-e? Az egyik férfi szalmakalapban reszket a tribünön, míg mellette sealekin bundában kacérkodik egy amerikai nő az egyik magyar urlovassal. Az idő szeszélye a legváltozatosabb öltözködést hozta össze, csak Apponyi Albert gróf maradt hű az évszakhoz. Ő kalap nélkül, esernyővel a kezében nézi a versenyt és alakja egy fejjel magasabb mindenkinél. Mindenki ismeri és ismerre megy, az emberek tiszteletteljes kalap-levevéssel üdvözlök. A verseny egyébként nagyon egyhangú és a totalizátornél leginkább magyar szót hallani. A magyarok itt számban túlhaladnak minden nemzetiséget.

A tribünön a vélelten sok magyar primadonnát hozott egybe. *Titkos* Ilona, *Péchy* Erzsébet, *Selli* Hermin és *Küry Klára* barátságosan üdvözlök egymást. Olyan furcsa érzés vesz erőt rajtam, mikor láom egydőt a jelent és a múltat. Küry Klára, a multi évtizedek egyik legünnepeltebb primadonnája egyedül didereg a pályán, míg a többiek körül hatalmas fértgyűrt képződik és hasánsy női kacajokkal kap szárnyára a szél. Ők most az érdeklődés közép-ponjába kerültek, míg Küry Klára, a legbájosabb *Lili* eltemetett *Plainchard*-okra emlékezik vissza.

Mikor megmondtam, hogy szegedi vagyok, állandóan mosolygós arcán végigfutott egy halvány árnyér, barna, nagy szemei csillogni kezdtek és már emlékezett:

— Szeged nagyon közel félközöt a szívemhez, ezt pedig nem azért mondom, mert szegedi utasíróval beszéllek, hanem mert tényleg így van. Mint kolozsvári színésznő, először Szegedre mentem vendégszerepelni. *Makó* Lajos hívót és én soha sem fogom azt a négy estét elfelejteni. Első vendégszereplés a *Lili*-ben. Virágzó, taps, siker. A drága jó közönség előadás után el-kísért a Kassig. Diadalmat volt az a rövid ut. *Plainchard* *Ocskay* Kornél játszott és ő olyan boldogan igyekezett sikeremet előmosdítani. Aztán jöttek a többi darabok: *Nebántsvirág*, *Kis szökevény* és én játszottam boldogan, hiszen olyan fiatal voltam.

Küry csillogó szemei egy pillanatra elhomályosodnak és én úgy veszem észre, hogy két könnyecsepp esett le a földre.

— Akkor bálázott Szegeden *Fedák* Sári, aki előadás után hozzám jött az öltözőbe, kezemet szorongatta és minden vágya volt, hogy ő is színpadra kerülhessen. És így, *Fedák* is színésznő lett és még hányan jöttek utánam. En pedig már nem játszom. Pedig úgy érzem, hogy nem vonulhatok vissza teljesen. Most itt maradok augusztus közepéig Karlsbadban, aztán hangversenykörútra indulok. Először végigjáróm Szlovenszko nagyobb városait és szeptemberben Szegeden akarok lenni. A tragar turnéban Szeged lesz az első állomás. Ugy mint régen, kolozsvári színésznő koromban. Talán megint lesz sikerem.

Küry Klára, valaha az ország dédelgetett primadonnája, olyan félve mondta ki az utolsó mondatot. Rám nézett, mintha biztatást várt volna. Biztattam, hogy Szegeden nem felejtették el és bizonyos, hogy sikere lesz. Látszott rajta, hogy jól esett ez a néhány meleg szó. Megint mosolygott, mikor megszólalt:

— Nemrég vitalkoztam egy országosan ismert kritikussal, a revét nem mondom meg, mert ippant hiu ember, ő azt állította, hogy operetben most a meztelenségek korszakát éljük. En a régi iskola h.ve, természetesen a régi operettek mellett foglaltam állást, de ő nem engedett. Most pedig sorra buknak Pesten az operettszínházak. Az idő úgy látszik, engemet igazol. Kiváncsi vagyok a jövő énekesnőjére, aki meztelenség nélkül is primadonna tud lenni.

Ezt olyan önértzetesen mondta, hogy egy pillanatra az az érzésem támadt, mintha Küry Klára sikereinek deflejtője. Küry ránnézett, kitalálta gondolatomat, mert bánatosan legyin-

telt ápoló kezével:

— Bizony régen volt. Az eső hirtelen leszakadt a hegyek mögül és a didergő közönség bebujt az esőernyők alá. Küry Klára elbucszott és otthagyla a versenypályát.

Amint az omnibusz felé tartott, u'ána néztem és mintha *Lili* hangján hallottam volna énekelni:

„Amit az ember egyszer elfelejtett, Ah! Mintha nem is történt volna meg.”
Ur György.

MUNKÁSOKNAK TISZTVISELŐKNEK

12.000, MINDENKI MÁSNAK 15.000 KORONA A HAVIDÍJ A

DELMAGYARORSZÁG

KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBAN

Az egyetem és a kórház.

Az áldatlan harc, mely az egyetem és a kórház körül két év óta folyik, mely időközönként néhány hónpra, vagy hétre eldől, hogy újult erővel ismét lángra lobbanjon, úgy látszik, most végre a helyes mederbe kerül. Két év óta tartja e kérdés izgalomban Szeged város közönségét. Ugy a közvélemény, mint annak kifejezője, a helyi sajtó párt- és világnézetre való tekintet nélkül, mint azt a multi hét utolsó napján is tapasztalhattuk, egyhangúlag a város kórház független fennmaradása mellett, az egyetemhez való kapcsolódás ellen foglalt mindenkor fenntartás nélkül állást. Az ellenoldalon izolálva a polgármester és mögötte egy kis kör állott, érveik a kórházra évenként költött és költendő milliórdok és ezzel kapcsolatos pótdátó réme voltak. Az érvek immár megdőttek. Kiderült, hogy a kórház pénzünk stabilitása mellett — még megcsontolva is — mint a multi, ismét deficitmentesen dolgozik, kiderült, hogy 115 éves fennállása óta a mostani, még függőben lévő, már unostalan megokadott 15 milliórd tartozást is beleértve, összesen 300.000 aranykoronájába került a városnak, mely összeget a még tulajdonában maradt cionakórház értéke is felszerelésével együtt messze felülmúlja, a hasznát pedig, úgy hisszük, ha nem is csengő aranyban, mint a városi busztarnok, vagy kenyérgyár, kamatos kamattal fizette vissza azzal, hogy itt állt több mint egy évszázadon át egyedül, négy év óta pedig az egyetemmel együtt, mint a város lakossága közegészségügyének fontos és elengedhetetlen öre.

A kis kör, mely a polgármester mögött állott, mindenkor tudtuk, hogy az egyetem orvostanárainak egy része. Mi e viába az egyetemet, mint ennek baráta, még sem vontuk be, tudván azt, hogy létezését, fennállását, mint a közelmúltban is, vesztély fenyegette; sőt nem egyszer ama véleményünknek adtunk kifejezést, hogy szűnjön meg a harc, mely az egyetemnek nem használ, csak árthat. Az egyetem tanácsa azonban jónak látta, hogy az eddigi biztos fedezékéből előjőjön és a harcban nyíltan részt vegyen. Mi csak örvendünk, hogy nyit ellenfelekkel harcolhatunk, az egyetem bölcs tanácsa bizonyára tudja, mit csinál és tudja nagyon jól azt is, hogy a becsületes harcban ki sebet oszt, sebet is kap.

Igy tehát most már az egyetemmel szemben sorakoztatjuk fel érveinket. Természetesen nem tekinthetjük komolynak az oly vitát, mely érveinket „erőlettelnek és súlytalanoknak” jeleníti ki, anélkül, hogy azokat megcáfolni is megkísérelné. Az egyetem tanácsát mindenestre igen nagysúlyu teüv'etnek tartjuk, de még sem oly nagynak és csa hatatlannak, hogy egyszerű kijelentéseire fejet hajtsunk. Csak meggyőző érvek és e'lenérvek harca lehet az, mely e vitát becsületesen eldönti s csak sajnálattal vehetjük tudomásul, ha az egyetem bölcs tanácsa négy évi itt tartózkodása után Szeged város közönségét oly gyenge tlőlképességűnek tartja, hogy „erőlettel és súlytalan” érvekre dől be és foglalt immár két éve a kórház független fennmaradása mellett megtagadhatatlant állást. Bizony kár volt ezek szerint, hogy az egyetem már rég nem állott elő érveivel s nekünk eddig

valóban erőlettel és súlytalan érveket kellett megcáfolnunk, ami könnyű feladat volt ugyan, de céltalan, fölösleges időt és energiát pazarló.

Végre itt vannak a valódi érvek! Hát lássuk azokat! A főrv, amelyet az egyetem kénytelen-kedvetlen, de végre mégis nyíltan bevall,

hogy klinikáinak kevés a beteganyaga.

Öszintén és megdöbbenéssel valjuk be mink is, hogy *biz ez nagy baj!* S még nagyobb bajnak tartjuk, hogy négy év után így áll a helyzet, mert ha kezdetben küzdött a klinika beteghiánnyal, az még hagyján, de négy év múlva... Nagy baj ez, mert az orvosnövendékek tényleg nagy, változatos anyagra van szükség, hogy egyetemi éveit alatt sokat lásson és tanuljon s hogy ne fordulhasson elő, hogy diplomával a kezében az emberségre rászabadítva egy nem „jellemzetes tudógyu ladá os”-ról hiányosan tanulta meg a tudógyulladás felismerését és gyógyítását. Mert ha ez megtörténhetik, úgy ez nem a sokat emlegetett kulturnívó, amelyre csonka kis országunk teherbíró képességét meghaladó nagy áldozatok árán fentartott négy egyetemünk révén elérni óhajunk, hanem nagy, nagyon nagyfoku, veszedelmes kultúráltyedés! Mi azonban úgy hisszük, hogy az egyetem részéről csak nagyfoku szerénység és tüzés, ha úgy állítja be a helyzetet, hogy míg a klinikáknak változatos tananyaga nincs, addig a kórház csak úgy dukál a valódi tanításra alkalmas „iskola-esetek”-ben. A kórház tudvalevőleg, mint a törvények is előírják, válogatás nélkül köteles felvenni a kórházi ápolást igénylő betegeket, míg csak férőhelye van s ezek nagyrésze helybeli, idült bántalomban szenvedő, egy-egy ágyat hosszú hónapokra lefoglaló s mint utanjárással meggyőződünk, részben oly betegek, akiket a klinika, bizonyára mint tanítás céljaira nem alkalmasokat, utasított el. Hogy a kórház most a nyári hónapok, a klinikai szünidő alatt túlszofoltan és fokozott erővel dolgozik, ez csak természetes, hisz a klinikák némelyike most ingyenes beteg nem, vagy csak elvéve vesz fel. Mi a klinikákat mindig úgy képzeljük s ma is úgy képzeljük el, hogy azok nagy vonzódóerővel bíró kultur-intézmények, hova a szomszédos és távoli városok és falvak betegét tödülnek s nagy ambulanciáik bőséges alkalmat adnak, hogy épp a tanítás céljaira momentán szükséges beteganyagot felvegyék. Ismételtük, hogy az egyetem tanácsát nagyon szerénynek tartjuk s el sem tudjuk képzelni, hogy komolyan hiszi, hogy nagynevű tanáraik által vezetett klinikák és nagy ambulanciák beteganyaga mellett ennek az öreg, száz esztendő kórháznak beteganyagára oly „mulhatatlantul”-szüksége volna! A sérülteket és mérge-zetteket pedig épp a *Délmagyarország*-ban megjelent egyik cikk tanácsára már a klinikára viszik derék mentőink. Mi is helyesnek tartjuk, hogy azok ott látassanak el s ne vonassanak el a tanítás anyagától.

Tény az is, hogy a betegfelvétel lehetősége az ágyak számától függ. De mi mintha azt látnánk, hogy itt

nem is annyira az ágyak hiányzanak, hanem a betegek!

Ezen pedig a kórház egyetemestése vajmi keveset segít. Mint fentebb említettük, a kórház ágyainak nagyrészen idült bántalmu betegek fekszenek, akiknek odahaza ápolásuk nincs, az ágyak nem mobilak, ezt az anyagot változtatni nem lehet, ha csak az uccára ki nem tesszük őket! Valahol pedig ezeket is ápolni és gyógyítani kell, így kívánja a város közegészségügye, így kívánja Szeged egész polgársága!

De tényleg kevés ágyuk van az egyetemi klinikáknak? Nézzük csak! Bel-klinika 64, fertőző osztálya 30, összesen 94, sebészeti 65, bórklínika 80, szülészet 82, elme- és idegosztály 94, szemészet 80, gyermekklinika 40 ágyas. Hisz ezek oly számok, melyek vagy nem, vagy alig maradnak alul a budapesti régi Dollinger-, Korányi-, Kéty-, Grosz-, Tauffer- etc. kl nikák ágyszámaitól (80—100), pedig ezeken a klinikákon legalább ötször, hatszor annyi orvosnövendék nyert oktatást, mint itt Szegeden. Az építendő új, végleges klinikai osztályoknak sem lesz több mint 80—100 ágyuk. Ennél többre nincs is szükség. Sok kis német klinika boldog volna, ha ennyi ágygal rendelkezne! Csak példának érvünk megvilágítása miatt hozzuk fel, hogy *Cserny* és *Keller* berlini egyetemi tandrok egy 17 ágyas osztályon alapították meg a mai modern csecsemő-gyógyászatot. Az lehetséges, hogy a provizorikus, eredetileg nem klinikáknak szánt épületek nem szolgálják ideálisan a mai modern gyógytanítás igényeit, de a 115 éves kórház annál kevésbé! Ismételtük, nincs itt ágyhiány, csak beteghiány. A fenti ágyak mellett négyszer ötször ennyi orvosnövendéket is ki lehet jól, ideálisan képezni, csak beteg legyen! Ha nincs, úgy a kórház egyetemestítésével sem lesz. E baj gyógyítását szerény véleményünk szerint hamis utakon keresi az egyetem bölcs tanácsa.

Hogy a kórház a klinikákkal karöltve működjék, azt mi egyetemestítés nélkül is nagyon jól el tudjuk képzelni, mint azt már jónéhányszor e lap hasábjain kifejtettük, sőt csakis így tudjuk elképzelni. Mert ha az egyetem a kórházat dteszi, úgy ez nemcsak fejlődőképességét veszti el, de e ma önállóan, áldásosan működő közegészségügyi intézményünk a klinikák beteglerakódó pavillonjává süllyed! Talán a klinikáknak a kórház mint póthely kényelmes és kellemes volna, holott, mint fentebb kimutattuk, férőhelyük van elég, de nyíltan ki merjük mondani, hogy

kórházunk e beolvasztása, önállóságának megszüntetése városunk közegészségügyének súlyyédését jelentené.

Itt nem használnak a hangzatos szavak, mint „leggondosabb klinikai megvizsgálás és kezelés” s őszintén szólva nem tartjuk helyesnek és rokonszenvesnek az egyetem részéről, ha egy másik, eddig becsületesen és közmegeledésre működő testvérintézmény fölé ityétén saját maga kinnlja fel magát. Eddig is hallottuk már néhány-szor e hangzatos csabító érveket, de hallgaltunk, mert mások mondták, az egyetemtől magától azonban ezt az érvet nem vártuk. Tudják az egyetemi tanár urak maguk is nagyon jól, hogy a kórházban a betegek a leggondosabb megvizsgálásban és ápolásban részesülnek, de tapasztalta ezt sok ezer és ezer le nem vitatható esetben a város közönsége is, azért ragaszkodik így a kórházhoz.

Tudnia kell az egyetemnek és tudja is, hogy az egyes kórházi osztályok élén oly klinikai, vagy kórházi multtal bíró főorvosok állhatnak és állanak, kiknek az országos közegészségügyi tanács előzetes elbírálása után történt a kinevezésük. Nem gondolja az egyetem, mily igazságtalanság volna, ha az eddig önálló, becsületesen, az ellenoldaltól is mindig elismert közmegeledéssel dolgozó kórházi orvosokat önállóságuiktól megfosztanák? S lehetne e rossz néven venni a kórházi orvosoktól, hogy a köz- és maguk sérelmét világosan látva, az igazságtalanság és méltánytalanság ellen a legélelnekben tiltakoznának?

Igazságtalannak és méltánytalannak tartjuk azt az állítást is, hogy a kórházban a jelen szervezetsége mellett az egyetemet nem támogatja. Tudomására hozzuk az egyetemi tanácsnak, mert bizonyára nincs róla tudomása, hogy a kórházban még a klinikák megnyitása előtt szigorlatok céljaira anyagát és helyiségeit becségesen az orvostanári kar rendelkezésére bocsátotta, a kórház belgyógyászati és urológiai osztályának vezetői egész anyagukat az egyetemnek a legelőjárásban felajánlották, ha valamely különleges, a tanítás céljaira alkalmas beteg kerül osztályukra, arra az illető klinika figyelmét felhívják s ily eseteket több alkalommal készségesen át is engedték. Kell ennél több? De így van ez rendjén s így van ez mindenütt, hol klinika és kórház egymást megértve együttesen dolgozik. Es eshetőség itt is fennáll. Minden az egyetemtől függ. Persze azt még az egyetemi tanár urak sem kívánhatják, hogy a kórházi orvosi kar privát betegeit a klinikára utalja! Erre, úgy hisszük, a jó hírnevű tanár uraknak igazán semmi szükségük sincs!

Fejldőjén, erősödőjén, izmosodjón a szegedi egyetem, mi is azt kívánjuk, de ne a város egy másik kulturintézményének rovására, annak megsemmisítésé árán, hanem a maga erejéből, a maga tehetségéből, s akkor tiszta szívből fennem fogjuk hirdetni mi is: „a mi Egyetemünk, a mi Dicsőségünk!”
D.

A Délmagyarország olvasói a Délmagyarország hirdetőinél vásároljanak.